

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania K.N.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie
przy udziale D. spółki z o.o. spółki komandytowej w C.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 21 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Katowicach
z dnia 17 listopada 2023 r., sygn. akt III AUa 26/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od K.N. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c., tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 17 listopada 2023 r. w pkt 1. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczoną K.N. od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 27 października 2020 r., oddalającego odwołanie K.N. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie z dnia 17 kwietnia 2019 r. w przedmiocie ustalenia podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek D. spółka z o. o.; w pkt 2. zasądził od K.N. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Ubezpieczona wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego Katowicach z dnia 17 listopada 2023 r. zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest:

1) art. 83 ust. 1 pkt. 1, art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt. 1 i art. 63 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 29 § 1 k.p. w zw. z art. 83 § 1 k.c. oraz w zw. z art. 300 k.p., poprzez uznanie, że umowa o pracę przez osobę będącą w ciąży może być zawarta wyłącznie dla pozoru i tylko w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, pomimo ustalenia, że praca była przez taką osobę rzeczywiście wykonywana - a w konkretnym przypadku że umowa o pracę z dnia 1 czerwca 2015 r. została zawarta przez ubezpieczoną i zainteresowaną – D. Sp. z o.o. Sp. k. z siedzibą w C. dla pozoru wyłącznie w celu uzyskania dla K.N. dodatkowego tytułu ubezpieczeń społecznych i uzyskiwania przez nią wyższych świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa,

2) art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, iż ubezpieczona nie wykonywała pracy w pełnym wymiarze czasu na rzecz zainteresowanej i zawarła z zainteresowaną umowę o pracę dla pozoru, podczas gdy zarówno Sąd pierwszej jak i drugiej instancji pominął, że ubezpieczona faktycznie świadczyła pracę na rzecz zainteresowanej w pełnym, określonym zadaniowo wymiarze czasu pracy,

3) art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. poprzez przyjęcie, iż wystarczającym do przyjęcia naruszenia tego przepisu jest samo stwierdzenie jego naruszenia i uznanie danej czynności za pozorną bez jednoczesnego wskazania jaką czynność ukrytą Sąd dostrzega w zaistniałym stanie faktycznym i jaką czynność ukrytą strony miały zamiar i wolę dokonać i w ocenie Sądu dokonały.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że w sprawie istnieje potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a mianowicie art. 83 § 1 k.c. w odniesieniu do umowy o pracę zawartej przez pracownicę w okresie ciąży lub w okresie bezpośrednio ją poprzedzającym, której zawarcie i wykonywanie zdaniem Sądu I i II instancji świadczy o jej pozorności i powoduje tym samym utratę prawa do podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu, podczas gdy w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych pojawiają się rozbieżne stanowiska dotyczące uznania takiej umowy za pozorną, które z jednej strony nie uznają za nawiązanie stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczeń społecznych takich czynności jak: formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacanie składek czy wystawienie świadectwa pracy, ale za nawiązanie stosunku pracowniczego uznają tylko faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla takiego stosunku (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 204/09, w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 r. 1 UK 43/10, w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 74/10), a z drugiej strony istnieje również rozbudowana linia orzecznicza, która przyjmuje, że zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży nawet gdyby głównym motywem pracownicy było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem, a wręcz takie postępowanie jest rozsądne i uzasadnione zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 marca 2015 r. 111 AUa 569/14, w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2006 r., III UK 156/05, w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2023 r., sygn. 1 USK 129/22). Idąc dalej czy o pozorności czynności prawnej (w konkretnym przypadku zawarcia umowy o pracę) w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. świadczy lub może świadczyć sam tylko fakt, że została ona zawarta przez osobę w początkowym okresie ciąży bądź też także i w celu zapewnienia sobie świadczeń na wypadek choroby czy innej niezdolności do pracy przy jednoczesnym ustaleniu, że umówiona praca była rzeczywiście wykonywana przez tę osobę a także osobę w okresie ciąży?

W razie uznania przez Sąd Najwyższy, że w sprawie nie zachodzi potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości skarżąca podniosła, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do konieczności udzielenia przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na pytania:

Czy o pozorności czynności prawnej (w konkretnym przypadku zawarcia umowy o pracę) w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. świadczy lub może świadczyć sam tylko fakt, że została ona zawarta przez osobę w początkowym okresie ciąży przy jednoczesnym ustaleniu, że umówiona praca była rzeczywiście wykonywana przez tę osobę w okresie ciąży? Czy też istotne dla wykazania pozorności takiej czynności są także inne elementy, które Sąd winien ustalić? Jak daleko Sąd jest władny ingerować w sferę psychiczną stron takiej czynności i narzucać własną interpretację woli i zamiaru stron takiej czynności?

Czy Sąd stosując art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i w oparciu o tą regulację kwestionując ważność umowy o pracę winien wskazać czynność ukrytą, którą dostrzega na tle ustalonego stanu faktycznego?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c.,

a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa rodzi po stronie skarżącego obowiązek określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 3989 § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 3989 § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Natomiast w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość

różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

W opinii Sądu Najwyższego w przedmiotowej sprawie nie występuje potrzeba wykładni przepisów prawa, jak również skarga kasacyjna nie zawiera istotnego zagadnienia prawnego.

Przede wszystkim należy zauważyć, że argumentacja wskazująca na potrzebę wykładni jest w dużej mierze tożsama z tą wskazującą na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wystarczające więc będzie wspólne odniesienie się do obu powołanych przesłanek.

Przedstawione przez autora skargi argumenty mające jakoby potwierdzać rozbieżność w orzecznictwie, w istocie poruszają dwie całkowicie odrębne kwestie.

Otóż w judykaturze Sądu Najwyższego nie ma żadnego sporu co do tego, że nie można stwierdzić pozorności czynności prawnej - umowy o pracę w sytuacji, gdy praca jest faktycznie wykonywana (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 maja 2006 r., II UK 164/05, 192462; z dnia 2 lipca 2008 r., II UK 334/07, OSNP 2009, nr 23-24, poz. 321; z dnia 29 maja 2013 r., I UK 649/12, LEX nr 1380863; z dnia 22 czerwca 2015 r., I UK 367/14, LEX nr 1771586). Nie wystarcza jednak jakakolwiek praca, gdyż znaczenie ma dopiero praca przewidziana dla stosunku pracy. Jeśli taka praca jest wykonywana, to generalnie nie ma podstaw do stawiania zarzutu obejścia czy nadużycia prawa, czyli nawiązania stosunku zatrudnienia dla uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego wobec przewidywanej niezdolności do pracy w związku z ciążą. Pozorność umowy wynikająca z art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. zachodzi, gdy mimo zawarcia umowy praca nie jest w ogóle świadczona, ewentualnie okoliczności faktyczne jej wykonywania nie wypełniają cech stosunku pracy. Nie stanowi ona wówczas tytułu ubezpieczenia społecznego (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 2008 r., II UK 122/07, LEX nr 448905; z dnia 8 lipca 2009 r., I UK 43/09, LEX nr 529772; z dnia 24 lutego 2010 r., II UK 204/09, LEX nr 590241; z dnia 9 lutego 2012 r., I UK 260/11, LEX nr 1169835 i z dnia 20 czerwca 2017 r., I UK 252/16, LEX nr 2347782; stanowisko to potwierdzono także w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 7 listopada 2019 r., I UK 26/19, LEX nr 2763816 i z dnia 4 czerwca 2020 r., III UK 437/19, LEX nr 3028936).

Warto także zauważyć, że sąd ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku poszukiwania w okolicznościach faktycznych sprawy o stwierdzenie niepodlegania danej osoby ubezpieczeniom społecznym z konkretnego, wskazanego w decyzji organu rentowego tytułu, innej podstawy do objęcia tej osoby owymi ubezpieczeniami. Trzeba pamiętać, że zakres kognicji sądów ubezpieczeń społecznych określa decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Sąd ubezpieczeń społecznych nie może wykraczać poza te granice i orzekać o kwestiach nieobjętych decyzją organu rentowego (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 314/09, LEX nr 604214; z dnia 18 lutego 2010 r., III UK 75/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 215; z dnia 2 marca 2011 r., II UK 1/11, LEX nr 844747; z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286). Jeśli

zatem przedmiotem sporu jest istnienie tego tytułu podlegania z mocy prawa ubezpieczeniom społecznym, o jakim mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej, to sąd ubezpieczeń społecznych jest uprawniony i zobowiązany do samodzielnej oceny, czy ubezpieczony jest (był) pracownikiem i czy podlega (podlegał) ubezpieczeniom społecznym z tego właśnie tytułu. Mimo zawarcia umowy o pracę, do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może zaś dojść zarówno wtedy, gdy strony w ogóle nie spełniają świadczeń składających się na treść jakiegokolwiek stosunku prawnego, jak i wtedy, gdy zgłoszenie do tego ubezpieczenia dotyczy osoby, która w rzeczywistości wykonuje zatrudnienie w sposób odpowiadający postanowieniom innej umowy niż umowa o pracę. Inaczej rzecz ujmując, nie nazwa i treść umowy, lecz sposób jej wykonywania decyduje o podleganiu określonemu tytułowi ubezpieczenia społecznego. Ustalenie przez sądy orzekające w sprawie nieistnienia stosunku pracy, z tytułu którego dana osoba została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, oznacza, że decyzja organu rentowego stwierdzająca niepodleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest prawidłowa. Poszukiwanie innej podstawy do objęcia strony ubezpieczeniami społecznymi niż zakwestionowana w decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oznaczałoby wykroczenie poza granice kognicji sądu ubezpieczeń społecznych określonych decyzją organu rentowego i odwołaniem od niej.

Ostateczna konstatacja Sądu Apelacyjnego co do charakteru prawnego czynności wykonywanych przez ubezpieczoną nie stoi w sprzeczności, jak próbuje się wykazać w uzasadnieniu wniosku o przyjęciu skargi kasacyjnej, z założeniami odnośnie do oceny motywacji osoby poszukującej zabezpieczenia społecznego. O pozorności umowy o pracę w rozumieniu art. 83 k.c. nie może świadczyć to, iż została ona zawarta w czasie trwającej ciąży. Dążenie kobiety ciężarnej do uzyskania ochrony ubezpieczeniowej (bez ustalenia wynagrodzenia za pracę na rażąco wysokim poziomie) jest zachowaniem rozsądnym i uzasadnionym zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia. Między innymi dlatego kobietom ciężarnym przysługuje ochrona przed odmową zatrudnienia z powodu ciąży, a odmowa nawiązania stosunku pracy podyktowana taką przyczyną jest traktowana jako dyskryminacja ze względu na płeć (wyrok Sądu Najwyższego z dnia

18 listopada 2021 r., III USKP 82/21, LEX nr 3275201 i powołane tam orzecznictwo oraz stanowiska doktryny: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 maja 2004 r., II UK 365/03, Monitor Prawniczy 2006 nr 5, s. 260; z dnia 25 stycznia 2005 r., II UK 141/04, OSNP 2005 Nr 15, poz. 235; z dnia 28 kwietnia 2005 r., I UK 236/04, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 28; z dnia 4 sierpnia 2005 r., II UK 16/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 191; z dnia 9 sierpnia 2005 r., III UK 89/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 192; OSP 2007 nr 4, poz. 41, z glosą S. Samolą; z dnia 18 października 2005 r., II UK 43/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 251; PiZS 2007 nr 5, s. 35, z glosą A. Jedynastej; OSP 2007 Nr 6, poz. 74, z glosą U. Jackowiak; z dnia 11 stycznia 2006 r., II UK 51/05, OSNP 2006 nr 23- 24, poz. 366; z dnia 10 lutego 2006 r., I UK 186/05, LEX nr 272575; z dnia 14 lutego 2006 r., III UK 150/05, LEX nr 272551; z dnia 2 sierpnia 2006 r., I UK 61/06, LEX nr 1001285 oraz z dnia 9 lutego 2012 r., I UK 265/11, LEX nr 1169836; w doktrynie: D. Dzienisiuk: Wpływ ubezpieczonych na prawo do świadczeń z tytułu rodzicielstwa, PiP 2013 nr 8, s. 36; K. Ślebzak: Aksjologiczne podstawy prawa ubezpieczeń społecznych ze szczególnym uwzględnieniem solidarności i sprawiedliwości (w:) Aksjologiczne podstawy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, pod red. M. Skąpskiego i K. Ślebzaka, Poznań 2014, s. 245; K. Gadomska: Analiza pozorności zatrudnienia kobiet w ciąży. Przesłanki oceniane przez sądy, Kortowski Przegląd Prawniczy 2015 nr 4, s. 90; K. Ślebzak: Kontrola przez ZUS ważności umów o pracę stanowiących tytuł do ubezpieczenia społecznego - wybrane zagadnienia, PiZS 2017 nr 2, s. 29).

Jednocześnie w przedmiotowej sprawie argumentacja mająca uzasadniać potrzebę wykładni bądź występowanie istotnego zagadnienie prawnego, ogranicza się natomiast do przedstawienia stanu faktycznego sprawy wynikającego z dokonanej przez skarżącą własnej oceny zebranego w tej sprawie materiału dowodowego. Z całą pewnością brakuje jej zatem waloru ogólności i uniwersalności, a co szczególnie znamienne, w istocie stanowi ona próbę podważenia przeprowadzonej przez Sąd drugiej instancji oceny materiału dowodowego oraz dokonanych na tej podstawie ustaleń faktycznych. W skardze kasacyjnej eksponowane jest, że skoro Sąd ustalił, że „praca była rzeczywiście wykonywana” to nie można było stwierdzić, że umowa o pracę była pozorna. Podkreślenia

wymaga, że Sąd w żadnym razie nie ustalił, że w ramach spornej umowy przez ubezpieczoną była wykonywana praca w reżimie pracowniczym. Sąd ustalił jedynie, że ubezpieczona na rzecz płatnika składek wykonywała pewne czynności, przy czym powyższe nie wypełniało znamion stosunku pracy określonych przepisami prawa pracy.

Sąd Najwyższy podkreśla w związku z tym, że powoływanie się na błąd w przeprowadzonej ocenie dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleniach faktycznych nie może być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), ponieważ ustalenia te są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd meriti. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest natomiast związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia,

Ostatecznie w odniesieniu do ostatniego zagadnienia podniesionego w skardze należy wyjaśnić, że oświadczenie woli jest złożone dla pozorów wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak woli wywołania skutków prawnych. Strony udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej. Zwykła pozorność ma miejsce wtedy, gdy pod pozorowaną czynnością prawną poza tym nic się nie kryje. Najczęściej jednak czynność taka ma na celu ukrycie innej - rzeczywistej i zamierzonej - czynności prawnej. W tych wypadkach mamy do czynienia z pozornością kwalifikowaną. W art. 83 § 1 zdaniu 1 k.c. jest mowa tylko o czynności prawnej ujawnionej przez strony w złożonych przez nie oświadczeniach woli. Jest to czynność prawna pozorna (symulowana), ponieważ ukrywa "inną czynność prawną" (dysymulowaną), o której jest mowa w zdaniu 2 § 1, odpowiadającą rzeczywistej woli stron w ich potajemnym porozumieniu. Ważność pozornego (ujawnionego "na zewnątrz") oświadczenia woli ocenia się według właściwości czynności ukrytej. Jeżeli strony zawarły w potajemnym porozumieniu jakieś postanowienia odmienne od wyrażonych "na zewnątrz", to nie znaczy to, że wszystkie pozostałe postanowienia, które nie są sprzeczne z "tajnym porozumieniem", są nieważne. Pozorne są nie wszystkie oświadczenia woli ujawnione "na zewnątrz" (jako czynność prawna pozorna), a tylko te, których nie można pogodzić z postanowieniami ukrytymi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

M.G.

[a.ł]